IX. évfolyam Székelyudvarhelytt, 1906. julius 29. 31. szám

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet“ hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor. fél evre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanitóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számittatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

András, ne menj el!

Székelyudvarhely, jul. 27.

Van egy pár évvel korában kiadott belügyminiszteri rendelet, mely felhivja a községi elöljárókat és a főszolgabirákat, hogy a kivándorolni szándékozókat igyekezzenek a haza számára visszatartani. Persze csak rábeszéléssel. A főszolgabiró ur e szerint elöveszi a rábeszélés mézédes hangját s azt mondja az utlevélért jelentkezőnek:

„Ne menj ki, András. Apádat, anyádat ismertem, itt éltek-haltak ebben a hazában; ne légy rosszabb náluk, András. Maradj itt, András, majd meglátod, lesz még rosszabbul is.“

Hanem mire András odáig jutott, hogy utlevelet kérjen, akkor már hiába való minden nyájas czirógatás. Házát vagy földjét eladta, vagy zálogba adta, az utiköltség a ládafiában van, tengerentuli ismerősök értesitve lettek s az egész kiránduló társaság szervezve van. Ég már a föld az András lába alatt. Hasztalan kérleli hát a főszolgabiró ur s hasztalan zengik korusban ez alkalomra résen levő szolgabirák és irnokok, hogy „Ne menjen ki, András bácsi!“ Köszöni szépen a szives marasztást, elkéstek vele.

Itt aztán a főszolgabiró ur nagyot sóhajt, de eltéjében tartván a miniszteri rendelet további utasitásait, imigyen folytatja:

„Látom, András, hogy maradni nem akarsz. Hát csak Isten hirével. De most már azt mondom neked, ha menni akarsz, csakis Fiume felé eredj. Az aztán kényelmes utazás. Potom 180 koronáért pompás ellátás Fiumében, kitünő koszt a hajón, magyar kiszolgálás. Szédelgés kizárva; kicsi haszon, nagy forgalom: ez itt az üzleti elv. Hát csak ezt az üzletet pártold, András, a Cunard Linevel jól jársz; minden más hajóstársaságnak kárát vallod.“

Ilyenféleképpen kell beszélni a főszolgabiró urnak a miniszteri rendelet értelmében. Akinek pedig ez a felvilágositás se használ, mert ennek ellenére is Trieszt vagy a német föld felé akar elosonni, hát azt erővel is visszatartják. Ahol a közigazgatás fejeinek ékesszólása nem hatott eléggé a magyar szivére, ott a csendőrség veszi át a szerepet. Nem azért mondom, de a Cunard Line csakugyan meg lehet elégedve.

Igaz ugyan, hogy a 30.000 évi kivándorlót nem garantálja már neki a magyar állam. Ezt a garanciát az ostoba külföld félreértette. Azt hitték, hogy azért, mert a kormány 30.000 magyart kötelezett szállitani a Cunardnak, hát a kormány hatalmi eszközökkel fog segédkezni ennek az emberanyagnak mozgósitásában és Fiume felé terelésében. Ekkora erkölcstelenséget mertek feltételezni. A Cunard mindössze ügynöki szervezetet kapott az országban, a kivándorlási meghatalmazottak személyében, akik kizárólagossági joggal működnek. Ők lássák, hogy mire tudnak menni. Félteni kezdtük a Cunardot, hogy rossz üzletet csinál. De nincs baj.

Szerencsére időközben rájött az akkori miniszterelnök is arra a titokra, amit mi már régen tudunk: hogy a magyar embert akarata ellenére kell boldogitani. Ennélfogva a fiumei utirányt egyszerüen kötelezővé tette.

Tehát van a Cunardnak először is egy fizetett ügynöki szervezete, mely versenyen kivül közvetiti a szerződéseket a kivándorlókkal. Más hajóstársaság ügynökeit nem türik meg az országban. Van azután neki egy önkéntes ügynöki szervezete: a közigazgatás. Hozzájárul ehhez a nagy gépezethez a csendőrség. Valamennyi tényező a Cunard vizére hajtja a kivándorlókat Az üzlet tehát nem lesz rossz. Hanem hát mi köszönjük szépen ezt a szabályozást.

Ha sok felesleges munkásanyagunk lenne, melynek levezetéséről hivatalos uton is kivánatos gondoskodni: akkor azt mondanánk, hogy kitünően végezték ezt a feladatot, a menesztés feladatát. Mert itt mindenki csakugyan meneszt. A szabadverseny szempontjából tökéletlen népiskolai oktatástól kezdve, az aránytalan és magas közteherviseléstől, adópolitikától, értékesitési politikától kezdve, végig a kalandvágy álmain egész Winter Eliás kivándorlási meghatalmazottig minden arra inti a magyart, hogy: „Eredj ki, András.“ A kivándorlási hatóságok s a társadalmi adminisztráczió egész hálózatába két marasztaló elemet helyezett el a kormányzat: egyik a főszolgabiró jobb kezében a visszacsalogató sippal, bal kezében a Cunard prospektusával. A másik a csendőrszurony. És talán még csodálkozni is fog a kormány, ha András ellentáll ennek a szépen kifundált kapaczitálásnak és ellábal közülünk.

Szerencsétlenségünkre ezeket a ránk unt embereket csakis okos közgazdasági meg szocziális politikával lehetne ittmarasztani. A marasztaló szerv is csak az lehetne tehát, mely vidékenkint állandó figyelemmel kisérvén a népmozgalmakat s keletkezésük indokait: olyan állami vagy társadalmi beavatkozást kezdeményezne, hogy ezek a kivándorolni szándékozók egy részét csakugyan itt tartsák. Ilyen szocziális szerv hiányzik gépezetünkből, hiányzik tehát belőle a benső megfigyelés, a természetes mentőkészülék, pedig enélkül nem kivándorlási politika az, mit üzünk, csak szállitási politika. Csupa szállitók, közvetitők és adminisztrátorok veszik körül a megmozdult parasztot s a marasztaló szó is, legfeljebb kötelességszerü üres biztatás lehet. Vállat von erre a paraszt, mert nem néz ki belőle sem só a kenyérre, sem orvosság a bajra. De olyan, aki azzal biztatná, hogy: „Ne menj ki, András, majd inkább megpróbálunk segiteni a bajon; ha adó, adósság vagy rossz terményár szorit, rajta leszünk, hogy a kormány odafent észbe kapjon, különös panaszunkat figyelembe vegye, bennünket jobb kerékvágásba segitsen s maga kevesebbel beérje.“ Ilyen rábeszélő nincsen ám. Felkéretnek a tisztelt parasztok, hogy ne legyenek betegek. De orvosságról gondoskodik a nagyharang.

Nincsen ebben az elrendelt marasztalásban semmi virtus. És ezen változtatni most a nemzeti kormányunk feladatát képezi. E kormánynak kell elrendelnie, hogy a madár szebben énekeljen, a föld jobban teremjen, a kenyér nagyobbra dagadjon, a pénz olcsóbb legyen, a befektetés emelkedjék, a tisztességtelen spekuláczió szünjék meg s minden rossz ember sülyedjen el. Ha mindez teljesül, András bizonyosan itt marad.

BELFÖLD.

— A közigazgatás államositása. —

Közel huszesztendős tévelygésnek vetett e héten véget Andrássy Gyula képviselőházi fölszólalásával, a mikor kijelentette, hogy a közigazgatás ugynevezett államositásáról többé szó sem lehet. Hogy a nemzet a közigazgatási reform kérdésében az önkormányzat mellett döntött s hogy az ő törekvése nem lehet más, mint az, hogy az önkormányzat történelmi kereteit valódi önkormányzati tartalommal töltse meg. Ez a nyilatkozat olyan határozott és világos, annyira uj és tisztán nemzeti nyomokon jár, annyira egyetemes nagy nemzeti érdekeket érint, hogy maig, minden tulzás nélkül az uj kormány legfontosabb irányjelző nyilatkozatának kell mondanunk.

A közigazgatási reform eszméje nem az elmult politikai rendszer férfiaitól indult ki. Sennyey Pál biró volt az első legtekintélyesebb kezdője és Grünwald Béla a legtehetségesebb propagálója. A szabadelvü párt sokáig nem akart róla tudni, mert a önnálló önkormányzatot egészen a maga hatalmi érdekeihez idomitotta. Szapáry Gyula gróf naiv jóhiszeműséggel, de olyan kevés határozott tudással, olyan kevés körültekintéssel vágott bele, hogy munkája senkinek sem tetszett s végül is nevetséges eredménynyel, az ugynevezett lex Szápáryánával végződött. Azután a szabadelvüpárt folyton a programmján tartotta a közigazgatás államositását. Maguk a vármegyék és tisztviselőik, félszeg és tévelygő helyzetökben inkább sürgették, mint ellenezték az államositást. A dolog lassankint oda fejlődött, hogy az uralkodó párt hatalmi czirkulusaiba jobban beleillett az államositás, mint az önkormányzat. A közigazgatási szakemberek a közigazgatási reform alatt nem is értettek mást, mint az államositást. Jelentékeny szakirodalom fejlődött, a melyben az osztrák, német és franczia minták egész tömege hemzsegett s ez az anyag töltötte el a politikai gondolkozást. A ki a hivatalos hatalmat támogatta, vagy szolgálatában állott, mind az államositás mellett tört lándzsát. Maguk a községi jegyzők szintén a hivatalaik államositásáért gyüléseztek és emlékiratoztak. A politikai pártok közül csak a függetlenségi párt vezérelemei tartották az önkormányzati elvet, de bővebb megvilágitás és az uj viszonyokhoz való alkalmazás nélkül. A közvélemény lassankint elfásult a kérdés iránt s jóformán belenyugodott abba, hogy az egész közigazgatási hatalom a javadalmazás és szolgálati függés tekintetében is teljesen az állami kormány rendelkezése alá kerüljön.

A lefolyt nemzeti küzdelem megmutatta, milyen veszedelembe kerültünk volna, ha akadt volna belügyminiszter, a ki a közvélemény ez állapotát fölhasználva, megcsinálta volna Magyarországon a német-osztrák hatalmi apparátust. Most már látjuk, hogy az olyan nép, a mely nemzeti individualitását, közgazdasági és kulturális függetlenségét megakarja óvni, csak a saját történelmi intézményeiben rendelkezik megfelelő fegyverekkel. Hogy a legszebb elmélet is megsántul a gyakorlati életben s a nemzetnek előbb való érdeke a önnállás, mint az, hogy szépen megkonstruált szervezetben, jó gépként működő hivatalnokok morzsolják le az adminisztrácziót. Az álla-

mositás esetén lehet, hogy adminisztrácziónk mintaszerü lett volna, de nem lett volna magyar s igy Magyarország sem soká állhatott volna fönn, legfölebb mint egy félreeső provincziája a német és osztrák hatalmi körnek.

Andrássy Gyula nyilatkozata hivatalosan is megállitotta a nemzetet ezen a lejtőn s az elméleti fejtegetések ellen odaállitotta a legfőbb törvényt, a nemzet kinyilvánitott akaratát. De azt is kivettük a nyilatkozatából, hogy e nemzeti akaratot nemcsak az államositás teljes elejtésével érvényesiti, hanem azzal is, hogy igyekszik az önkormányzatba erőt és életet önteni. Tehát fölveszi a közigazgatási reform ügyét, megoldja, de nem az előbb hangoztatott, sokan fejtegetett és maguk az önkormányzati tisztviselők által is elfogadott irányban, hanem akként, hogy önkormányzatunk teljes hatályu alkotmánybiztositék legyen s képessé váljék a maga mindennapi föladatait is elvégezni. Ez valóságos visszatérés az elhagyott nemzeti alapokra s olyan jelentőségü dolog, a minek meg lesz a maga nagy hatása azokra is, a kik nem tudva vagy nem értve kellően a kérdést, az államositók táborát szaporitották. Ilyenek volnának azok az elemek, a kik közigazgatásunk bajait látták és érezték s mindenféle reformtól javulást vártak. Azt hiszszük, fölnyilt a szemük s nem lesz komoly ember Magyarországon, a ki szivvel-lélekkel ne igyekeznék az önkormányzat lábraállitását támogatni.

A közigazgatási reform irányát illetőleg Andrássy szükszavu nyilatkozatokat tett. Nagyon lényeges azonban az az eszméje, hogy az önkormányzati testek müködését a járásokba akarja áthelyezni, az ekként közvetetlenebbé való érdekeltségtől várván az életadó szellemet. A községi adminisztráczió gyökeres javulását fogja jelenteni a Návay eszméjének elfogadása, hogy a jegyző tisztán és igazán a község önkormányzati életének, a nép érdekeinek szentelhesse magát s az adószedésről, a mely ma a jegyzők legnagyobb munkakörét adja, az állam a saját költségén alkalmazott segédtisztviselők utján gondoskodik. A csatolt puszták mostani községi adókedvezményeinek eltörlése a községi pénzügyeket hozza türhetőbb és a közteherviselés modern követelményeinek megfelelőbb állapotába. Végül nagyon érdekesen nyilatkozott a fő- és alispáni hatáskör anomáliáiról, a főispán tultengő hatalmi jogositványairól. Ezzel jelezte fölfogásának irányát, de lényegileg megelégedett egy kitérő nyilatkozattal, a mely szerint a főispáni állást most, tekintettel egyes nemzetiségi törekvésekre, nem adhatja föl.

Több részletkérdésre is reflektált még a belügyminiszter, a melyek azonban nem eléggé sulyosak a külön kiemelésre. Az általános szavazatjog kérdéséről, bár resszortjába tartozik, nem szólott. Ez azonban nagyon természetesnek tünik föl, ha meggondoljuk, hogy az ez évi költségvetéssel semmi kapcsolatban nincs s hogy a kérdés az egész kabinet egyik nagy kérdése lévén, a miniszterelnök több nyilatkozata után az általános reflexiókra nincs szükség, a részletesebb nyilatkozatoknak pedig nincs ma sem helye, sem ideje.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, jul. 27.

Igérni könnyü, megtartani nehéz — mondotta külügyminiszter korában a mostani belügyminiszter nagynevü édesatyja. Fa, ki sok mindenben örökölte az apa nagy tulajdonságait, örökölte azt a felfogást is, a melyet a fenti tétel kifejez. És ehhez képest az a beszéd, a melyet a belügyi költségvetés vitájában elmondott a belügyminiszter, tüntetőleg kerüli a bőséges igéreteket.

A mint azonban kilátásba helyezett Andrássy, többet ér száz apró-cseprő igéretnél. Kilátásba helyezte az alkotmány körülbástyázását, elsősorban az autonómia, a közigazgatási önkormányzat megteremtését. Kilátásba helyezte ezt ugy, hogy az autonómia igazi autonómia legyen, ne pedig játékszer a mindenkori kormányok kezében.

Kétségtelen, hogy ez a programmpont országszerte nagy örömet fog kelteni. A lezajlott nagy alkotmányvétség kimutatta, hogy a nemzet ellenállási képessége azért nem elég hatékony, mert az autonómiának ezer és ezer olyan része van, melyen át a központi hatalom beférközhetik. Ha tehát ezek a rések betömetnek, bizonyos, hogy a nemzet ereje megerősödik s egy esetleges későbbi küzdelemben biztosabban nézhet a küzdelem kimenetele elé.

Ez lévén Andrássy felfogása, egészen világos a közigazgatási reform irányeszméje. Ez az eszme a demokraczia, a nemzeti demokráczia, mert csak az eszme figyelembe vételével juthat bele az autonómiába a társadalom, az egész társadalom, az ő nemzeti szellemével.

Mikor lesz meg a nagy átalakulás a közigazgatásban, pontosan meg nem jelölte Andrássy. De hogy lehetőség szerint sürgősen akarja keresztül vinni, arra a garanczia az ő személye.

*

Szent igaz, hogy régente, a nagy nemzeti küzdelem zárulása előtt, sokan sürgették a főispáni intézmény eltörlését. Ezt az állást Tisza Kálmán a római prokonzul ijesztő hatalmával ruházta föl. A főispáni szék nem egy törvényhatóságban a politikai és közéleti korrupczió melegágya lett. A független közvélemény gyülölte azt az intézményt. Az uj rendszer ebben is megváltoztatta a nézeteket. A belügyminiszter visszamenőleg megakarja erősiteni, a törvényhatósági önkormányzatot és autonom függetlenséget. A nemzetiségi vármegyékkel se tehet kivételt. Ott kell lenniök a főispánoknak, hogy mint a magyar kormány megbizottai, törvényes fölöttes hatáskörükben ellenőrizzék a nemzetiségi mozgalmakat, elnyomják s meghiusitsák. Hogy pedig a nemzeti szellemü törvényhatóságokat a jövőben le ne verhessék, az uj rendszer el fogja törülni minden kivételes hatalmukat. A vitás ügyeket a független közigazgatási biróság elé utalja. Más tehát a mai főispán rendeltetése, nincs okunk, hogy az intézmény megszüntetését most is sürgessük, sőt egyenesen kivánjuk fentartását. A nemzeti kormánynak kötött helyzete lévén — alig tehet valamit a nemzet érdekében kifelé Ausztriával szemben. Vivmányokat az irányban nem is várunk tőle. Annál többet tehet azonban idebent a nemzet eljövendő függetlenségének biztositására. Korszakos feladata, hogy a választó jog általánositását a nemzeti politika érdekében csinálja meg. Kristóffyék az államügyekre való döntő befolyást megbizhatatlannak bizonyult népelemek kezére akarták játszani Kossuthék a parlamentárizmust a hazafias magyar néperejére épitik fel. A másik nagy feladat, hogy a kormánynak szervezni kell a nemzet erőt. Ebben a munkában szüksége van a vármegyék élén álló nemzeti érzületü főispánokra, a kit a saját törvényhatóságukban a szervezés programszerü munkáját végrehajtják. Ezekből a szempontokból tartjuk kivánatosnak a főispáni intézmény fentartását.

*

Országszerte folyik az aratás. Peng a kasza, sarló, bugnak a gépek, garmadákban ömlik belő-

Az alkohol lényege és sajátságai.

I. A megismerés szüksége.

Bárha Magyarország bortermelő és igy az alkohol kérdéséhez nyomatékos anyagi vagyoni érdekeink füződnek, mindazáltal, sőt éppen azért, éppen nekünk szükséges az alkohol lényegét a maga meztelen valóságában megismernünk; épp ugy, mint a hogy egy dinamitgyár, vagy puskapormalom munkásainak kell első sorban a legjobban tisztában lenniök azon anyag természetének egész veszedelmességével, a melynek készitését üzik.

II. Az anyag.

Anyagát tekintve az alkohol, épp ugy, mint a keményitő, cellulóza, czukor és zsir, ugynevezett szénhidrát; vagyis szerves szénnek vizzel bizonyos arányban alakult vegyi összetétele.

III. Származás.

Származását tekintve egy őslénynek a górcsövi nagyságu élesztő baczillusnak (zacchato micétesz) váladéka. Mely lény czukrot eszik és alkoholt választ ki magából.

IV. Helye a fogyasztási czikkek közt.

Minőségét tekintve semmiféle alkohol, legyen az bor, sör, pálinka, likör, konyak, serri stb. sem táplálék, hanem csakis izgató füszer; mint ilyen az élő szervezetnek nem erőt ád, hanem csak gyorsitja a meglevő erő felhasználását, gazdasági hasonlattal élve: nem abrak, hanem ostor.

V. Boditó izgatása mint eltünő méregnek.

Az alkoholnak legfontosabb és jellemzőbb tulajdonsága, melyben egyébként az étherrel és a morfiummal, e másik két boditó, izgató szerrel egyezik, hogy bár mulékonyan hüdéses hatást gyakorol az agyvelőre, a szerénységet, az értelem komoly önitéletét balgatag önteltséggé korcsositja; a higgadt megfontolást rózsás reményü, haszontalan könnyelműséggé aljasitja le, mely csak a muló percz gyönyörizgalmaira gondol, de a jövendő kötelességeivel és elmaradhatatlan küzdelmeivel mit sem törődik. Szóval az alkohol az értelmi, testi sőt vagyoni hatalomérzet vészesen csalóka képzetét ébreszti föl az elmében, átmenetileg őrültté tesz.

VI. Viszonya a többi egyszerü izgató szerhez.

Az alkohol mint izgató a nálunk közhasználatu kávénál, theánál sőt még a dohánynál is ezerszerte veszélyesebb és károsabb; mert bár ezek mértéktelen használata is megtámadja az értelmi és testi szervezet épségét, vagyis szellemileg és testileg beteggé tehet, ellenben ezek az embert sem gyermeteggé, sem meggondolatlanná, sem bolonddá nem teszik, annál kevésbbé aljasitják disznóvá.

VII. Hatásai az élő testi szervezetre.

1. A szülők alkohol élvezete a gyermek csontalkotát puhává, angolkórossá teszi.
2. Előmozditja az élvező és a leszármazók fogainak szuvasodását.
3. Hajlamosit görvély kórra, hajlamosit tüdővészre, hajlamosit vérbajba esésre, hajlamosit kolerára, tifuszra, tüdőgyulladásra, hajlamosit torokpenészre, kanyaróra és skarlátra.
4. Előmozditja a szivbajok, máj- és vesebajok keletkezését.
5. Nőknél második nemzedékben az anyatej teljes elapadását hozza létre.
6. Érrepedések, sérvek keletkezését okozza.
7. Röviditi az életet.
8. Nyomorék gyermekek születését eredményezi.
9. Ujszülöttek korai halálát idézi elő.
10. Megvastagitja és munkaképtelenné teszi a gyomorfalat.

VIII. Maradandó hatása az élvezőknek és leszármazóiknak szellemére.

1. Könnyelmü költekezővé tesz.
2. Munkaiszonyt és kóbor hajlamot fejleszt.
3. Gyöngiti az emlékezet erejét.
4. Türelmetlenné és figyelmetlenné teszi az elmét.
5. Őrültséget, sőt teljes hülyeséget okozhat.
6. A bujaság bünébe sodor bele.
7. Tolvajságra, sőt gyilkosságra és gyujtogatásra való hajlamot olt a lélekbe.

IX. Hatása az élet különböző korszakaiban.

Az alkohol annál rombolóbban hat a szervezetre, mennél fiatalabb az, tehát különösen a magzatra és a csecsemőre hat rettentő károsan, épp azért már felnőtt egyének, de reménybeli, vagyis leendő családapák, még sokkal inkább reménybeli, vagyis leendő családanyák által épp oly szorgalmasan kerülendő, mint amennyire fiatal gyermekeknek, még fejlődésben levő ifjaknak sem szabad élvezniök.

Az alkohol azonban öreg emberek számára igen kellemes és nagyon hatásos élet megrövidito szer, mert ellenkező képzelet keltése közben sietteti ugy az élet erők elpusztulását, mint az agyvelő zsugorodását és vele az értelemnek gyermeki szintájra való visszafejlődését.

X. Hatása a férfi és női nemre.

Az alkohollal élés káros hatása sokkalta erősebben érezteti korcsositó befolyását a leszármazókra és ennek következtében az egész emberiségre az asszonyok alkohol fogyasztása által, mint a férfiaké által azon természetes okból, mert az anya mint viselős és mint szóptatós, 18 teljes hónapon át közvetlen vérbeli kapcsolatban áll gyermekével; mig a természet megmásithatatlan érvényü rendelkezéséből folyólag a férfinál az ilyen közvetlen, vérbeli kapcsolat időtartama csak napokra, legfeljebb csak hetekre terjed. Az érintett hosszu időszakban tehát a nőket érő, csak átmeneti jellegü, káros alkoholos befolyások épp olyan vészes hatást gyakorolnak a leszármazóra, mint az apáknak idült alkoholizmusa.

XI. Bizonyitékok.

Mindezeket a tudomány igazságokul következő tényekre alapulva tanitja.

1. Vemhes emlősökön, tojós szárnyasokon, szopós vagy növendék kölyök négylábuakon, kotlós tojásokon, tokos vagy pölyes madár fiókákon végzett alkoholos táplálási és beoltási kisérletek alapján.
2. Kórházakban a büntető igazság szolgáltatásnál, élet és baleset biztositó társulatoknál fölgyülemlett tényjegyzési (statisztikai) adatokra támaszkodva.
3. Kitünő orvosdoktorok által Bunge, Laitinen, Forel és mások gyógyitó gyakorlat közben emberbaráti, szerető önfeláldozással gyüjtött megfigyelésekre való tekintettel.
4. Számos a legujabb időben végképp kipusztult ausztráliai és afrikai vadnépsor tönkre menetelét előidézett okok mérlegeléséből következtetve.
5. A történelemben nagy szerepet játszott két népnek: a rómainak és görögnek változó életsorsával összefüggött élet modor változások vizsgálatának eredményeiből kifolyólag.

lük az élet, az aczélos gabona. A vészes agitáczió ebben az esztendőben nem ért czélt Az aratósztrájkok tüze részben elfojtatott, részben magától kialudt. A buza nem pusztul el learatatlan, megtelnek a csürök; de ez nem jelenti azt, hogy lesz elegendő kenyere az ország népének.

Pedig ez az esztendő gazdaságilag nem tartozik az rosszak közé, inkább mondható jó közepesnek. A gazdasági tudósitók ujabb jelentése szerint ugyan a próbacséplések sok felé megcsalták a reményeket, de a csalódásnak okát nyilván a remények tulcsigázott voltában kell keresni. Ha kánaáni világ nincs is a magyar földön az idén, jó volna, ha ki lehetne egyezni a földdel, hogy egyre-másra, minden esztendőben igy fizesse meg a munkát. A baj csak az, hogy ha lehetne is ilyen egyezséget kötni, a mai mezőgazdasági viszonyok között akkor is el kellene pusztulni az országnak. Nem tudunk a földel bánni. S a föld minden különös boszuja nélkül magunk keze ver meg bennünket. A helyzet rövid átgondolása kétségtelenné teszi az igazságát ennek a beszédnek, mely annyira tetszik idegennek, hogy mi ugy tartjuk: élünk, halunk a földért és zokon vesszük, ha azt mondják, hogy nem értünk a földmiveléshez. Azonban annak aki haragszik, ritkán van igaza.

Akármilyen abszurdnak tetszik, kétségtelen az a tétel, hogy a magyar mezőgazdasági termények kivitelét a magyar mezőgazdasági viszszamaradottság hozta létre. Gabona exportunk nem azért keletkezett, mintha a magyar földbirtokosok lettek volna az első nagy gabonatermelők. Hanem azért, mert a nyugati államok földbirtokosai a gabonatermelésből nem tudtak elég jövedelmet huzni, áttértek tehát nagyobb hasznot hajtó kereseti ágakra. Ebből nem kis veszedelmünk származott nekünk. A gabona-piaczon ugyan urak lettünk, de gazdálkodási rendszerünkön mit sem fejlesztettünk, s mert nem haladtunk, elmaradtunk a kortól.

*

Az elmult héten világtörténelmi esemény történt Oroszországban. Egy határkő, a mely talán több évszázadra irányitani fogja a világ sorsát. Attól, hogy mi lesz következménye az orosz duma feloszlatásának, függ a jövő történelme nemcsak Oroszországban, de az egész világon.

Az orosz autokráczia keztyüt dobot a szabadságért hevülő forradalomnak. Feloszlatta a dumát. Megverekszik a nép alkotmányos szabadságvágyával. Vagy-vagy. Vagy győz s akkor továbbra is uralkodhatik a reakczió, vagy elbukik s akkor legalább meg van az vigasztalása, hogy harcz nélkül nem adta fel a hatalmat.

Melyik fog győzni az orosz autokráczia és forradalomharczában, előre nem látható. Az első lépésnél 60.000 szurony védte az autokráczia harczát, a meglepett forradalommal szemben, a mely abszoluta nem volt elkészülve erre az erőszakos lépésre. Az 60,000 szurony ma is ostromállapotban tartja Pétervárt. Egyelőre tehát hatalmaskodik. A duma tagjai finn területre menekültek, hogy ott beszéljék meg a további teendőket.

Az a kérdés, mi fog történni, ha felucsodik, ha egész Oroszország tudatára fog ébredni annak, hogy mi történt. Annyi bizonyos, hogy szó nélkül türni nem fog. Annyi bizonyos, hogy az erős ütést meg fogja kisérelni még nagyobb erővel visszaadni. Sikerül-e neki, vagy sem, előre nem látható.

*

A földmivelésügyi tárcza költségvetésének tárgyalása rendén történt, hogy Suciu János és Vajda Sándor képviselők felszólalásaikban egész egyszerüen a véderdők és az erdőhivatalok eltörlését, a szabad lopási rendszer visszaállitását, valamint a legelők számának szaporitását követelték a minisztertől.

E hang nem ismeretlen előttünk. A mult év folyamán jelent meg itt Székelyudvarhelyen egy füzetke, mely hangos szóval követelte ugyanezeket a dolgokat, s a hangos szó egy nehány közbirtokosságot meg is tévesztett, amennyiben gyüléseztek s ilyen irányu határozatokat hoztak. Nem tudjuk e határozatok felkerültek-e a miniszteriumba, s onnan kaptak-e rá választ? A menyiben kérésük még elintézést nem nyert volna, azok tájékoztatása végett ismertetjük Darányi álláspontját, melyet e kérésben elfoglalt és a melyet a Ház ülésén jelentett ki.

— Hogy az erdők legnagyobb része mennyire nem véderdő és nem képez noli me tangere-t, bizonyitja az, hogy az összes erdőségnek csak 5% véderdő. Darányival történt meg az eset, hogy sok panaszt hallván, maga nézte meg, hogy mennyi legelőjük van. Mikor körülnéztem, — ugymond — láttam egy igen nagy területet, kétezer hold volt, gazzal és bozottal benőve Hát hiszen, mondom, önöknek van legelőjük! Azt felelik: Igen, de ki kellene előbb tisztitani. Igy tehát óvatossággal kell az ilyen panaszokat hallgatni. Azonban a jogos kérelem elől nem zárkozik el. A magyar erdők nem képeznek res nulliust, a magyar erdőknek is gazdájuk van; akár az állam legyen a gazda, akár magánosok legyenek a gazdák, őket jogos tulajdonukban az állam védelmezni köteles és azt, hogy az erdők szabadjára eresztessenek, egyáltalában kilátásba nem hagyhatom.

És ezt a beszédet még Kállay Tamás ur is helyeselte, noha annak a bizonyos kicsiny füzetnek megjelenésében ő is aligha nem rudas volt, de hogy a tartalmát magáévá tette s azt a közbirtokosságok körében magának kamatoztatta, az tiszta sor.

---

6. Az emberiség számos nagy tanitó mesterének: Buddhának, Mohamednek, Mózesnek, Szokratesznek, Hufelandnak, láng elméjébe vetett bizalom alapján.

7. Allam- és nép életi tényjegyzési (statisztikai) adatok alapján, melyek tanusága szerint még haladott müveltségü népek is, minők: a németek, angolok, észak-amerikaiak kétszerte annyit költenek szeszfélére, mint kenyérre vagy a lakóház kényelmére, legalább 4—5-szörte annyit, mint az oly nagyon fölspanaszolt militarizmusra, legalább 10-szerte annyit, mint a népnek oly igen szükséges nevelésére.

8. Tekintettel az embereknek azon ösztönös általánosságu meggyőződésére, a melylyel az alkoholt jól győző nagy ivókat, mint herkulesi épségü értelmi és testi szervezet birtokosait, mint az alkohol mérgének ellent állni tudó egészség rotsildokat, tiszteletel illetik, mely tulajdonság pedig csak több nemzedéken át üzött szigoruan tartozkodó életmód által szerezhető meg.

9. Iszákos egyéneken szinte naponta mindenki által beszerezhető szomoru tapasztalatok alapján.

XII. Végkövetkezés.

Mindezek folyománya pedig: 1. hogy az alkohol-féléktől való tartózkodás; a szesz-böjt, még ha szervi gyöngeség is az alapja, nem pedig erős akaratu magasztos önlegyőzés, egy mindenki tiszteletét, dicséretét és elismerését megérdemlő hasznos és fényes erény. Viszont a részegség, eredett légyen bár állatias telhetetlenség helyett meggondolatlanságból, vagy baráti unszolásnak ellent állni nem tudó akarat gyöngeségből, minden viszonyok között, minden valóban értelmes ember szemében megvetésre méltó utálatos disznóság marad.

A szeszek fogyasztása, még ha késő korban kezdünk is hozzá és szigoru öntartózkodással gyakoroljuk is, akár csak az ékszer és czifraságviselés soha sem lesz egyéb fényüző, hivalkodó cselekedetnél; a rá való költekezésnek tehát minden hasznos és szükséges igény: jó lakás, jó ruha, tápláló étek, hasznos könyvek, testgondozás, megfelelő vagyongyüjtés, gyönyörködtető olvasmányok, zene, kielégitése után kell elkezdődnie.

3. Ez a természet törvénye; mert ez az emberfaj tökéletesedő fejlődésének utja.

T. Z.

A fajok politikai harcza.

Székelyudvarhely, jul. 27.

A vallás- és közoktatásügyi tárcza 1906-iki orszagos költségvetését immár [illegible] pár *általánosságban* letárgyalta az az 50 képviselő, (45[illegible]3 törvényhozóból 50!) kik erkölcsileg és tárgyilag [illegible] *érdemesnek* tartották *Magyarország f[illegible] évi kultuszbu[illegible]getjét* (az államháztartásnak évtizedek óta 2—3%-k[illegible]al dotált mostoha intézményét) arra, hogy nevelés- [illegible] oktatásügyi és közmivelődési berendezkedéseink érdek[illegible]kében a Ház mesterségesen hüsitett levegőjében [illegible] naponta nehány órát eltöltsenek, ha nem is épen [illegible] az ülésteremben, de legalább a Ház folyosóin és [illegible]étkező termeiben, a vendégjáró Eötvös Károly „n[illegible]megemlékezéseit“ és mókáit kaczagva. A *nemzetiségi* [illegible] képviselők ravaszul ki is aknázták a Ház e számbeli [illegible] opportunitását s a Hodzsa Milánok, a Maniu Gyulá[illegible]k, Polit Mihályok és a Vajda Sándorok nevetségesen eröltetett politikai érzékenykedésükkel és közjogi esetlen okvetlenkedésükkel rendeztek egy pár olyan hangu kirohanást nemzeti kulturánk és a magyar nemzeti állam politikai egysége ellen, a milyenre ellenünk mai nap már csak a Bielohlavek és Lueger-féle alakok képesek oda át s a milyenért egykor az angolok rákoppintottak az irek körmeire, Bismark pedig megizente a pózeni lengyeleknek, hogy: „Biegen oder brechen“!

Dehát sebaj. Ha országos képviselőink 89 százaléka törvényhozói akaratnyilvánitásával megegyezik a képviselőház üléseiről való állandó elmaradás, — ám erről tegyen az elnök, Justh Gyula. Ámbár az országgyülés jogalkotási hatalmának gyakorlására nézve közjogi szempontból nem lehet épen jelentéktelen az, hogy a legfőbb államakarat a nemzeti élet képviseletének teljes összességében nyerjen biztositékot és jusson kifejezésre. De az már határozottan baj és önmagunk ellen, valamint a magyar állam *politikai, kulturális egységének* biztositása s *nemzeti jellegének* fentartása ellen való mulasztás volna, magát hosszu időkre, esetleg *állampolitikailag végzetesen* megboszuló mulasztás, ha a nemzetiségek részéről a magyar országgyülés képviselőházában kifejezést nyert ily nyilt állami széthuzás s minden szépitgetés mellett is tulajdonképen államilag kifelé, egy Tiszáig terjedő Románia, egy nagy Németország, a szláv államok egy dunai föderációjának ideája felé érezhetően gravitáló törekvés lelkünkön, a magyar lélek történeti tartalmán, az államalkotó és államfentartó magyar faj államszervezeti ethikáján, a magyar nemzeti állam egységét munkáló szerveinken keresztül nyomtalanul, tanulság nélkül suhanna át. Ez valóban — hirdeti régen és most ismételve egy kulturpolitikusunk — *tudatos előmozditása* volna az *állam szétdarabolásának* és *elismerése* azon balga, de a valóságban létező elméleteknek, melyek alapján románok, szerbek és tótok *másfelé* gravitálnak s izgatóik veszedelmes *politikai* álmokat szőnek. Ez a nemzetiségiek részére oly kiváltságok elismerése lenne, hogy nyomban minden széthuzó törekvésnek *állami* jóváhagyását jelentené!

A vallás- és közoktatásügyi tárcza 1906. évi orsz. költségvetésének általános tárgyalásánál felszólalt nemzetiségi képviselők beszédeiből a Budapesti Hirlap azt a (többé nem uj) következtetést vonja le, hogy: „a mi nemzetiségi képviselőink politikája ellenkezik az emberiség egyetemes eszméjével, mert a fajok különlétének fentartására törekszik; — mert fajgyülöletre izgat; — a mi nemzetiségi politikusaink politikája azért ellenkezik a magyar nemzeti politikával, mert faji elkülönzésre csupán azért törekszik és másért nem is törekedhetik, hogy e hazában a magyar nemzeti eszmével szemben idegen nemzeti eszmét teremtsen meg s annak segitségével idővel a magyar államot idegen államok közt földarabolja“.

Nekem nincsen sem okom, sem módom e nagy horderejü államjogi következtetéseknek részben vagy egészben való czáfolását vagy csak gyöngitését is megkisérlenem, mert 15 esztendő alatt a nemzetiségiek között az ország különböző részeiben tett közvetlen és gyakori megfigyeléseim és tapasztalataim csak még inkább megerősitenek engem e következtetések reális valódiságára nézve. Ismerem Papiu Ilariu és a román kulturliga nemzeti programmját. Ismerem a londoni „Times“ német ajku honpolgárainknak felajánlt pángermán nyalánkságait 1905-ből. Ismerem szászaink 1904-iki Memorandumát. (A népoktatásügy rendezéséről szóló 1868. évi XXXVIII. t. czikk reformjavaslata ellen). Ismerem a kolozsvári hires román memorandum-pert is. Ismerem a párisi „Figaro“ orosz rubelekkel sarkantyuzott filoszláv attakjait. Ismerem a Lajtán-tuli keresztény szoczialisták és nemzetközi szoczialdemokraták izgatásait. Tudomásom van Siegmund ur hires erdélyi statisztikájáról, melyet csak a minap olvasott fel Berlinben és Münchenben. Sokat hallottam — ott járt nehány jó magyar embertől — a mostani bukaresti kiállitásnak hazánkra vonatkozó hires néprajzi grafikai tábláiról. Tudomásom van róla, hogy pld. Lugoson az állam, a politikai község némi hozzájárulásával, polgári iskolát akar emelni. Összeült jul. 21-ikén a képviselőtestület s *Branisce*, a lugosi „Drapelul“ szerkesztőjének inditványára a román képviselőtestületi tagok kimondották, hogy csak az esetben hajlandók a 2000 kor. községi segélyt megszavazni, ha konkrét biztositékot nyernek arra nézve, hogy a lugosi állami polgári iskolában a német nyelv német nyelven s a román nyelv és történelem, mint rendes tantárgyak, román nyelven fognak tanittatni. Piha! Láttam egy nagy csomó horvát, tót, német és román

iskolát s bepillantottam azok beléletébe. Jól emlékezem még, hogy mit mondott Bánffy Dezső báró a képviselőház jul. hó 16-iki ülésében a gör. kel. és a gör. kath. egyházak kultuszpolitikájáról s bizonybizony tudva valótlant kellene állitanom, ha a Bud. Hirlap fenti következtetéseit a magyar nemzeti sovinizmus rémképeinek betudni igyekezném. Sőt! Elismerem e következtetések pozitiv történeti valódiságát. Elismerem, hogy mi a nemzetközi tapintatosság kesztyüs kezével és nagy lágysággal, elnézéssel járunk el a nemzetiségiekkel szemben, mi által kifelé gravitáló törekvéseiket szinte jóváhagyjuk. Elismerem Bánffy báró jul. 16-iki ama nyilatkozatát, hogy Magyarországon a kormányok sohasem gyakorolták hatalmukat elég erővel a nemzetiségiekkel szemben. Elismerem, hogy e tekintetben még a Bánffyénál sokkal radikálisabb czélszerüségi aktust sem érheti a magyar nemzeti állam sovénségének vádja s ha mégis, az angol, német, franczia, porosz, román példa adás után ne sokat törődjünk vele mi sem. És elismerem végül, hogy ennek a czélszerüségi akcziónak tizenkettedik órája itt van s a *magyar nemzeti állam* iránt való *erkölcsi* és *történeti* kötelességünk, hogy ezt az akcziót *stilizáljuk, megvalósitsuk!*

Természetes és jogosnak, sőt szükségesnek bizonyul tehát, hogy a nemzetiségiek fajilag elkülönző és kifelé gravitáló *faji politikájára* az államszervező magyarság a faji és nemzeti öntudat éthikai erejének, az anyagi és a szellemi, az érzelmi és az intézményes, a történeti és a kulturális szuppremáczia uralmának *államhatalmi biztositásával* feleljen. Természetes az is, hogy ez a biztositás a fajmagyar koplekszumok fizikai sulyában lelje első nyomatékát s igy sajátlagosan *Erdélyben a nyelvileg és területileg összefüggő székelység nemzeti erejéből táplálkozzék!*

És itt e sorok önkéntelenül is beleolvadnak „Udvarhelyvármegye nyelvhatára kulturpolitikai szempontból“ czimen, e lap egyik előző számában megjelent czikkemnek tartalmába, állam és kulturpolitikai motivumaiba.

A fajok politikai harczáról most konkrét vonatkozásokban felhozottak — szinte önkéntelenül — *indokló* előzményként csatlakoznak a *udvarhelyvármegyei nyelvhatárnak* a nemzeti védelem szempontjából való szükséges és sürgős kiépitését propagáló felszólalásomhoz s egyuttal ujabb és megdönthetetlen bizonyságul szolgálnak arra, hogy a *magyar nemzeti állam* még *aggressziv* jellegü kiépitésének természetes és jogos volta, sőt szükségessége és ideje *itt van.* Erdélyben a *székelységnek* egyik legfőbb nemzetkulturális feladata, hogy ebből a kiépitésből — történeti multjánál, jelenlegi néprajzi és földrajzi helyzeténél s éthikai erejénél fogva — méltányos részét az elsők között kivegye és ha ezen feladat teljesitésének *első momentuma* csak oly csekélynek látszó is, mint az udvarhelyvármegyei nyelvhatárnak *kulturailag való megnemzetesitése.* Erre tanit s erre jogosit, sőt kötelez bennünket a nemzetiségi képviselőknek legujabban, a kultusztárcza általános vitájánál szcenirozott faji politikai harcza *is!*

A nemzetiségek számára pedig a kultusztárcza vitájából szintén kihámozta egyik előkelő kulturpolitikusunk a történeti tanulságot, irván: „Csodálatos, hogy a nemzetiségi izgatók nem értik át és nem látják be, hogy maguk, illetőleg saját fajuk alatt vágják a fát s hogy a magyarságba a fajgyülöletet, a mely ellen ők ok nélkül panaszkodnak, önmaguk oltják bele és nevelik nagygyá s ők lesznek azok, kik arra fogják kényszeriteni az államhatalmat, hogy az az elnyomás, a mely miatt jajgatnak, csakugyan elkövetkezzék“.

Chalupka Rezső.

UJDONSAGOK.

Székelyudvarhely, julius 29

Egyről-másról.

„Uj elméletnek — mondja Eötvös — mindig üdvös eredményei szoktak lenni. Mert akik felállitják, mindig valamely feltünő bajnak orvoslását tartják szemelőtt. A mit pozitiv elvül hirdetnek, gyakran nem egyéb a fönnállónak tagadásánál s mindig annál inkább számithat közelismerésre, minél jobban lehet fegyverül használni a fennálló ellen.“

Eötvös szavai teljesen ráillenek azon nemes és hazafias mozgalomra, melyet nemrég a tulipán jegyében meginditottunk, mikor az egész magyar társadalom lelkesedve szállt sikra az osztrák áru ellen a magyar ipar és kereskedelem fejlesztése érdekében. A tulipán eszméje nem volt éppen uj, azelőtt is meg volt, sőt elvont formában számtalanszor agitáltunk érdekében, de konkrét formában akkor jelentkezett először imponáló hatásával. Közelismeréssel találkozott mindenfelé, mert feltünő bajnak: pangó iparunk és kereskedelmünk orvoslását foglalta magában s mivel egyuttal nagyon alkalmas fegyver is volt a fennálló jelen ellen — gyorsan elterjedt.

Hatása alatt minden igaz magyar sietett a tulipán zászlaja alá. Mindenki keblére tüzte a tulipán jelvényt: nő és férfi egyaránt. A vevő közönség és iparos csak magyar gyártmányt vásárolt még akkor is, ha drágább, sokkal drágább volt, mint az osztrák áru. A kereskedők pedig magyar árukkal gyönyörködtették a közönséget a kirakatokban. Székelyföldön viruló iskolás leánykák egyetemlegesen kötelezték magukat, hogy ezentul csak székely szöttest viselnek. Igy a többi iskolák ifjusága is szerte-szét e hazában, sorompóba lépett a szent czél érdekében. Megtörtént a lelkesedés pillanatában, hogy egy magyar mágnás, mivel magyar gyártmányu paplant nem kapott, lópokróczot vásárolt, mert az is megteszi a szolgáltatot — ugymond.

Az osztrák vigéczekre általában szomoru nap ébredt föl — mindenütt kiebrudalták.

Odaát Ausztriában eleinte kedvtelve fogadták a gőgös magyarnak ezen mulatságát, de mikor belátták a helyzet komolyságát, általánosan feljajdultak. Halállal fenyegettek minket, ha hüen nem ragaszkodunk továbbra is gyártmányaikhoz.

Félni, nem féltünk, az igaz, de kaczagni kaczagtunk az osztrák fenyegetésére. Minél jobban jajgatott az osztrák sógor, annál jobban mulattunk sorsán.

De telt az idő. És ma? Se nem félünk, sem nem jajgatunk, hanem a szó szoros értelmében közömbösek vagyunk. Közömbösek a tulipán iránt.

Ezelőtt mindenki mellén hordta a tulipán jelvényt, ma pedig és ha ma éppen nem is, de holnap elvétve akad magyar ember, ki mellén fogja viselni.

Aztán az ifjuság sem jár ám magyar gyártmányu ruhában. Nem is hallottam azóta, hogy magyar mágnás lópokróczot vásárolt volna — paplannak. Szóval lassan-lassan megint meg barátkozunk az idegen áruval, mitől egy perczre szalmatüz következtében megbokrosodtunk. Köntörfalaztunk igy is, ugy is, hogy hiszen a magyar ipar még nem elegendő a szükséglet fedezésére, aztán a mi fő: nem is olyan jó, mint a megszokott osztrák portéka.

Mentegetjük magunkat igy is, ugy is, egyszer pedig megint ugy lesz minden, a mint volt.

Azt gondolom, a magyar sajtó egyik legfőbb feladata volna: szüntelen felhasználni az összes agitatorikus eszközöket a tulipán érdekében. Korántsem legyünk tulzott követelők, de azt méltán megkövetelhetjük bárkitől is, ki a haza sorsát szivén viseli, hogy a magyar ipart ott a hol lehet, fölkarolja.

Az kétségtelen, hogy a tulipán mozgalom szülte lelkesedés, kezd bennünk csendesen lecsillapodni. Ezt ébren tartani főfeladata legyen mindenkinek, mert a közönség az feledékeny.

Az állomáson.

Keréken járó csonka ember,
Tövig lemetszve laba.
Vigan csuszik az induló
Vonatnak kocsijába
Egy héten át a két keze
Kenyérért dolgozott
S most hazamegy eltölteni
A szép vasarnapot.

Nevet, kaczag, a szeme, szája;
Körültekint vidáman:
Akiknek keze-lába ép,
Bámulják őt, de hányan!
S elgondolom: be boldog ez,
Bár csonka, béna rab.
Vajjon közöttünk nincsen-e,
Ki százszor koldusabb? . . .

Szemlér Ferencz.

A pénzügyminiszter és az adóemelések. *Wekerle* Sándor, pénzügyminiszter megbizta *Szabó* Károly, *Exner* Kornél dr. és *Hell* István miniszteri titkárokat, hogy az egyes kamarák székhelyein a minisztérium adóügyi szakosztályának utasitása értelmében vizsgálják felül az adókivetőbizottságok müködését. A miniszteri megbizottak tapasztalataik eredményéről azonnal jelentést tesznek a pénzügyi kormánynak, mely a további intézkedések megtételét a jelentésektől tette függővé.

A kvóta. A kvóta bizottságok tárgyalásainak eredménytelenségéről tegnap tettek jelentést az osztrák képviselőházban is. Most már a királyi döntés állapitja meg a kvótát. A döntés fél esztendőre szól vagyis 1907. év januar hónapjáig. A kéziratot a hivatalos ujság egyik legközelebbi száma közli.

Az Áll. Szakiskola értesitője az 1905—1906. tanévről *Hargita* Nándor igazgató szerkesztésében a napokban jelent meg. Az intézetbe 52 tanulót irtak be, mig a tanévet 40 rendes tanuló fejezte be, még pedig a kőipari szakon 20, az agyagipari szakon szintén 20. Az iskola az elemi iskolák növendékei részére mintázási tanfolyamot rendezett, amelyen 98 tanuló vett részt. Ugyancsak a mintázásra a három középiskolából 78 tanuló iratkozott be. Az iparosok számára rendezett könyvviteltani tanfolyamnak 10 hallgatója volt. Az előbbi tanfolyamok vezetője *Hargita* Nándor igazgató, mig az utóbbié *Spaller* József tanár volt. Az ifjusági önképzőkör ez évben elismerésre méltó müködést fejtett ki. A felvett 52 tanuló illetőségére nézve igy oszlott mg: helybeli 1, megyebeli 12, más megyebeli 38, külföldi 1. Az intézet fentartási költsége 48,943 kor. 96 fillért tesz ki. A m. kir. állami kő- és agyagipari szakiskola tanulóit 4 évfolyamban elméletileg és gyakorlatilag képzett iparosokká neveli. A gyakorlati kiképzés az intézettel egybekapcsolt mühelyekben történik, ahol szakképzett müvezetők vezetése alatt tanulja az ifjuság iparának gyakorlati részeit. Az iskolai tanulók kétfélék a) rendes és b) rendkivüliek. Rendes tanulókul az I. évfolyamre felvétetnek azok, akik a) a 12 életévüket betöltötték és ehhez képest kifejlett, egészséges, munkára való testalkattal birnak, b) akik legalább 2 középiskolai, vagy pedig elemi népiskola VI. osztályt, vagy pedig az iparos tanonczi-skolát 3 éven át jó sikerrel végezték. A szakiskolában a tanfolyam tartama 4 év. A tanév tart szept. hó 1-től julius 31-ig. Az elméleti oktatás junius hóban, a gyakorlati munka pedig julius hóban végződik. A mintázás és szabadkézi rajz, szeptember hó végéig, az iparosok részére rendezett könyvviteltani tanfolyam pedig október 1-től márczius hó végéig tart. Az iskolára vonatkozó mindennemü felvilágositással ugyszintén az iskola szervezetét és tantervét felüntető nyomtatványokkal készséggel szolgál az igazgatóság. A beiratások az 1906—1907. tanévre szeptember hó 1—3-ig az intézet irodahelyiségében tartatnak meg. A tanév megnyitása szeptember hó 4-én lesz.

Az Uszoda-egyesület megalakult. Az uszoda végrevalahára mégis létesül, noha azt már csak jövő évben élvezheti a közönség, mivel ez évről az épitkezés folytán elmarad. A részvényt jegyzetteket *Hlatky* Miklós f. hó 26-ikára értekezletre hivta össze, amelyen mintegy 20—25-en jelentek meg. Az értekezlet elnökéül *Hlatky* Miklóst választotta meg, ki az ügy miben létét ismertette. Ugyanis ezideig 114 darab 25 koronás részjegy van jegyezve; az uszoda a sétatér mentén, a gát fölött nyerne elhelyezést. Végül felolvasta az alapszabály tervezetet, melyet az értekezlet némi módositásokkal elfogadott, s azt jóváhagyás végett felterjeszti. Határozatba ment, hogy a taggyüjtést tovább folytatják, s a jegyzett összegeket még ez év folyamán felszedik. A pénztárnoki teendők végzésére *Martinovits* Szilárd pénztárnokot kérték fel.

Nyilatkozat. A következő sorok közlésére kéretünk föl. Dr. Gyarmathy Dezső országgyülési képviselő ur jónak látta nevemet is kapcsolatba hozni a székelykereszturi tanitóképző áthelyezésének ügyével. Junius hó 29-dikén hozzám intézett levelében, azt irja rólam, — idézve Dr. Neményi Imre osztálytanácsos ur szavait — hogy Dr. Szabó tanár: „alig félévi ott tartózkodása után már kérte bárhová való elhelyezését, mert állitása szerint nem embernek való hely Székelykeresztur, hol a tanitóképezde tanárjain kivül más intelligens egyént nem lát. Kereszturon hét számra nem lehet hust kapni, sőt főzelék félét sem. Most kérem minden két hétben kapok egy panaszos levelet, melyben az iskola tarthatatlanságát mutatják ki“. Ezeket idézem szóról-szóra a fentemlitett levélből, mint Dr. Neményi Imre osztálytanácsos urnak állitolagos nyilatkozatait, a melyeknek elhangzásokért Dr. Gyarmathy Dezső országgyülési képviselő ur szavatosságot vállalt. F. hó 11 dikén felutaztam Pestre és miután megmutattam Dr. Neményi Imre osztálytanácsos urnak a kérdésben forgó levelet, az osztálytanácsos ur határozottan kijelentette, hogy én reám vonatkozólag csak annyit mondott, hogy egy félévi székelykereszturi tartozkodásom után, már kértem áthelyeztetésemet, t. i. Kolozsvárra. A képviselő ur levelében foglalt többi kijelentéseket, a tanácsos ur nem nekem tulajdonitotta, nem is állitotta, hogy azokat én mondottam volna, sőt ismételten kijelentette, hogy azokat nem én tőlem hallotta, mert én Székelykeresztur kulturális, társadalmi és helyi viszonyairól ellőtte se irásban se szóbelileg soha sem nyilatkoztam. Miután az osztálytanácsos ur, felhatalmazott, hogy ezen kijelentéseit nyilvánosságra hozzam — azt hiszem részemről az ügyet befejezettnek tekinthetem. Dr. *Szabó* Emil székelykereszturi áll. tanitóképző-intézeti tanár.

Házasság. *Kovácsy* Jenő tanár tegnap tartotta esküvőjét *Ambrus* Ilonka kisasszonnyal, Ambrus Károly vizaknai polgármester leányával.

Udvarhelyvármegye iparfejlesztő bizottsága f. hó 26-án, *Ugron* Ákos főispán elnöklete alatt ülést tartott. Szemerjai Károly helybeli könyvkötő államsegély iránti kérelme kapcsán elhatározta a bizottság, hogy az összes helybeli könyvkötő iparosok meghallgatása után, kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intéz, ezen iparág folytatásához szükséges gépeknek államsegélyként való elnyerése iránt. Filep Dezső, korondi agyag-iparos telepének kiszélesbitését és megnagyobbitását a kereskedelemügyi miniszter kilátásba helyezvén, Ugron Ákos elnökletével aug. 3-ikára egy négytagu bizottság küldetett ki Korondra, a telep megszemlélése s a szükségesnek látszó átalakitások megállapitása végett. Ez alkalommal a miniszter 400 kor. ideiglenes segélyt utalt ki Filep Dezső részére. Tervbe vétetvén a székely házi iparnak minél szélesebb körben való fellenditése, a kereskedelemügyi miniszter felhivása folytán a bizottság részletesen foglalkozott a meginditott akcióval. Legczélszerübbnek egy raktárszövetkezet felállitása látszik, mely 2000 korona forgó tőkével indulna meg. E szövetkezet főczélja a kisebb iparosok részere az ipari munkának olyaténképen való biztositása, hogy a munka elkészitése után az áruk vételára a szövetkezet által azonnal kifizettetnék s a termelt iparczikkek további forgalomba hozatala s a székely ipartermékek részére kereslet létesitése, a szövetkezet feladatát képezné. Ily módon lehetővé tétetnék az ipartermékek bármily kicsiben való előállitása, de másfelől, az áruknak mindig megvolna a biztos piaczuk. Balázs Károly helybeli iparos részére, a bukaresti világkiállitás megtekinthetése és tanulmányozása végett, a bizottság segélyt utalván ki, az ülés véget ért.

Halász társulatok létesitése. A székelyföldi miniszteri kirendeltség a pisztrang tenyésztés előmozditása érdekében, felterjesztést intézett a földmivelésügyi miniszterhez. A miniszter az e czélra alkalmas udvarhelymegyei folyók és patakok tanulmányozására hivta fel a kir. erdőhivatal főnökét, *Fás* Gyula erdőmestert, ki aztán mintegy 72 olyan folyót és patakot jelölt meg, melyek a haltenyésztés czéljaira kiválólag alkalmasak. E jelentés alapján a miniszter *Muraközy* Endre kir. mérnököt Udvarhelymegyébe küldötte a további teendők megállapitása végett. Muraközy f. hó 25 én érkezett Székelyudvarhelyre, s *Fás* Gyula erdőmester társaságában megtekintette a homoródi költő-házat s megállapodtak abban, hogy a kiválasztott 72 folyóvizet 5 kerületbe osszák be, igy: Baróth vize, Kormos—Vargyas, Kisbaczon és Nagybaczon, Sikaszó—Nagyküküllő, a Nagyküküllő F.-Boldogfalva—Héjjasfalvi közti része és végül a Kisküküllő. E beosztás alapján a halásztársaságokat már közelebbről megalakitják.

Nyári tánczmulatság. A „Polgári önképző és segélyző egylet“ aug. 12-én zártkörü nyári tánczmulatságot rendez. A meghivók a napokba lesznek szét hordva.

Kivonat a hivatalos lapból. Bivalyvész fellépett és a zárlat elrendeltetett Oroszhegy községben. — Veszettség az ebek között megszünt és a zárlat feloldatott Zetelaka községben. — Lépfene fellépett a szarvasmarhák között és a zárlat elrendeltetett Etéd és Székelypálfalva községben, — Sertésorbáncz megszünt és a zárlat feloldatott Csöb és Rava községben. —Sertésorbáncz fellépett és a zárlat elrendetetett Máréfalva és Székelyszenterzsébet községben — Sertésvész fellépett és a zárlat elrendeltetett Homoródalmás községben. — Lépfene megszünt a szarvasmarhák között és a zárlat feloldatott Homoródkeményfalva község legelőjén és Homoródarócz községben. — Nagyküküllő vármegye összes vásár jogosult község és városaiban megtartandó országos és heti állattvásárok alkalmával a szekérbe fogott állatoknak a barompiacz helységére való felhajtása az 1888. évi VIII. t.-cz. végrehajtása iránt kiadott 40000 számu rendelet 34. §. értelmében betiltatott.

Hamis 20 koronások vannak a helyi piaczon forgalomban, melyből az adóhivatalhoz már kettő került. Felhivjuk e körülményre a közönség figyelmét.

Rokkant és nyugdij-egylet. *Solymossy* Endre tanár, a Polgári önképző-egylet elnöke, Székelyudvarhely város polgárságát a mult vasárnap gyülésre hivta össze, hogy a Magyarországi munkások rokkant és nyugdij-egyletének fiókját megalakitsa. Az értekezleten megjelentek valamennyie helyeselte az eszmét, mely az ipari munkásoknak rokkantság és elöregedés esetében tisztességes megélhetést biztosit, s éppen ezért nyomban a gyülésen mitegy 40-en jelentkeztek tagokul. Elhatározták, hogy a taggyüjtést folytatják, s mihelyt legalább 50 tag jelentkezett, a fiók pénztárt létesitik. A legközelebbi gyülést ez ügyben augusztus 5-én d. e. 11 órára kitüzték.

Számadás a kobátfálvi bálról. A következő elszámolás közlésére kérettünk fel. Igen szépen sikerült mulatsága volt a Nyikómenti tanuló ifjuságnak Kobátfalván e hó 22-én, hol megjelent a vidék s mondhatni, a vármegye szine-virága, mind annak daczára, hogy a délelőtti szeles idő sokat otthon marasztott. Virágos jókedvvel mulatott az ifjuság egészen addig, mig az aranysugáru nap rámosolygott a szép lányok s vig fiuk jó kedvtől duzzadó arczára. A tiszta jövedelem 63 K 33 fillér, melyet a székelyudvarhelyi unitárius templom javára küldöttünk. Kevés pénz az igaz, de annál nagyobb az erkölcsi siker. Fölülfizettek: Szentkirályi ny. ezredes 20 kor., Gálffy Kálmán 10, Pálffy Mihály 6, Pálffy István 2 kor., Deák Miklós 1 kor. 40 fill., Sándor Géza és Szász Ferencz 1·20—1·20 kor., Freund Sándor 1 kor., György Mihály 80, Péter Jánosné, Pálfi Samu, Végh Gyula 60—60, József Dezső, Benczédi Ferencz, Máthé Albert, Dr. Elekes Dénes 40—40, Pap Sándor, Tób Zsigmond, Ferenczi Árpád, Sófalvi Mózes, Marosi Márton, Marosi Sándor, Marosi Mátyás, Marosi Albert, ifj. Végh Gyula, Darkó Mihály, Pap Domokos, Pap Zsigmond, Gálfalvi János, Pap Emil, Szász Dénes, Pál Mihály, Kökössy Mihály, Mihály Lajos, Nagy József, Bokor Károly 20—20 fillért, Vári Domokos, Marosi Dénes 10—10 fillért. Fogadják a kegyes adakozók hálás köszönetünket e helyen is. Nagy hálával emlékezünk meg itt Szöllősi Samu, nagy haszonbérlő urról, ki szives volt a tánczhelyiség befödésére ponyvát kölcsönözni s ugy szintén Osváth Zsigmond birtokosról is, ki a tánczhelyiség elkészitésére szükséges oszlopokat, léczeket stb szivesen adta használatra. Hogy a mulatság ilyen szépen sikerült, nagyérdeme van abban Gálffy Kálmán, főszolgabiró, egyházköri felügyelő főgondnok, védnök urnak, ki sokat tett e bál érdekében; hanem a dicsőség koronája Nagy Sándor elnök ur fejét illeti. Ő fáradságot nem ismerő buzgalommal munkált, futkosott, rendezett, s csaknem egyedül; közre müködését eléggé megköszönni nem is lehet. Ilyen elnök mellett nem csoda, ha a közönség azzal bucsuzik a rendezőktől: „csináljanak legalább még egyet ilyent a nyáron“! Mi mikor köszönetet mondunk a n. é. közönségnek szives megjelenésükért, igérjük, hogy ha most nem is, de jövőben biztosan *„csinálunk még ilyent“! Osváth* Árpád.

Homoród fürdő vendégei. (3-dik közlemény). Fodor Lázár, főszolgabiró, Medgyes, Özv. Stühler Józsefné, Nagyszeben, Gönczi Lajos, ig. tanár felesége és leánya, Székelyelyudvarhely, Kovácsi Ilona, törv. elnök leánya, Erzsébetváros, Dr. Babos János, ügyvéd és felesége, Székelyhid, Almay Salamon, honv. százados, Kolozsvár, Kovács László, ref. pap, Koronka, Dömötör János, tanár és családja, Szamosujvár, Zeilinszki Regina, Segesvár, Thellman Friderika, Segesvár, Gönczi Ödön és családja, állatorvos, Szerdahely, Gyárfás Károly, főszolgabiró, Hosszuaszó, Putnoky Miklósné és leánya, ig. tan., Lugos, Walter Mihály, jbiró és családja, Nagyszeben.

x **Sokan vannak,** a kik a régóta bevált Maggi-féle leves- és ételizesitőt még nem ismerik. Néhány csepp belőle tálalásnál hozzáadva, elegendő, hogy az ételek meglepő jó izt nyerjenek.

x **A pap vétke.** E czimmel jelent meg Ouida, a legnépszerübb angol irónő egyik legérdekesebb regénye, az „Érdekes Könyvtár“ regénycsarnokában, melynek legujabb kötetét képezi, A regény egy plébános iszonyu szenvedéseit és feldult lelkivilágát festi oly mesteri tollal, hogy a legedzettebb idegzetü olvasó sem képes felindulás nélkül végigolvasni. — A vállalat havonta egy ilyen izléses kiállitásu regénykötetet küld olvasóinak negyedévi 2 korona előfizetési dij ellenében, mely összeg Érdekes Könyvtár kiadóhivatalába, Budapest, Kálmán-utcza 2., küldendő. Regényjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve.

x **Vidéki uri házhoz** házvezetőnő kerestetik. Bővebbet a kiadóhivatalban.

x **Tanoncz** e lap nyomdájában felvétetik.

TAVIRATOK.

Budapest, julius 28.
(Érk. d. u. 5 ó.).

Országgyülés.

A képviselőház mai ülésén Rakovszky István elnökölt.

Bemutatta Ötvös Károly és Müller Károly képviselők mandátumát. Kiadják az igazoló bizottságnak.

Azután a Ház harmadszori olvasásban elfogadta 1906. évi állami költségvetést.

Következtek a mentelmi ügyek. Hencz Károlyt osztály elleni izgatásért kiadták; ellenben felfüggesztette a Ház Hermann Ferencz és Olay Lajos mentelmi jogát; Beniczky Ödönt, Szőts Pál volt képviselő kérte ki a Háztól egy czikke miatt. Előadó Beniczky kiadását javasolta, de a Ház többsége nem fogadta el. Eszerint Beniczkyt nem adják ki. Nagy György mentelmi ügyében a Ház elhatározta, hogy az iratokat átteszi a belügyminiszterhez a vizsgálat meginditása végett.

Többi mentelmi ügyben a Ház az előadó javaslatát elfogadta.

Következett a kérvények tárgyalása. Moskovics István előadó 46 kérvény dolgában tett javaslatot, melyekhez a Ház hozzájárult.

Azután elnök javasolja, a Házat legközelebb akkor hivja össze, ha a főrendiház üzenetét megkapja.

Végül Vizy Ferencz interpellálta a kultuszminisztert az állami tanitóknak, az állami tisztviselők közzé való bevonása tárgyában. Kiadták a kultuszminiszternek, mire az ülés véget ért.

Miniszterek a királynál.

Wekerle miniszterelnökkel hétfőn vagy kedden Andrássy belügyminiszter is Ischlbe utazik a királyhoz.

Ottó főherczeg kilépése.

Bécsből telefonálják: Ma délben megjelent a hadsereg rendeleti Közlönye, mely szerint a király Ottó főherczeg, lovassági főparancsnokot saját kérelmére állásától fölmentette és megengedte, hogy a főherczeg szolgálat képtelensége miatt kilépjen a tényleges katonai szolgálatból.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája
Telefonszám: 14.

Hirdetmény.

Közhirré tétetik, hogy Árvátfalva, Felsőboldogfalva, Bikafalva, Hodgya és Patakfalva községek vadászati joga 6 egymásutáni következő évekre nyilvános árverésen a többet igérőnek ki fog adatni a felsőboldogfalvi körjegyz. irodában f. hó 30-án d. e. 9 órakor. Árverési feltételek a felsőboldogfalvi körjegyz. irodában megtekinthetők.

Felsőboldogfalván 1906. julius 24.

Ferenczy Lajos körjegyző.

Ad. 4972—906. sz. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir. tvszék, mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Balázs Károly végrehajtatónak Fenyéd község közbirtokossága elleni, 400 k. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, kir. járásbiróság területén levő és a fenyédi II. r. 24 sz. tlkvben felvett + 34 hrsz. erdő 163 k., 44. hrsz. 364 k., 100/2. hrsz. legelő 4 k., 100/187. hrsz. erdő 48 k., 100/266. hrsz. 67 k., 100/326. hrsz. 64 k., 165. 173. hrsz. erdő együtt 408 k., 206/1. hrsz. erdő 40 k., 228. hrsz. patak 02 k., 261. hrsz. erdő 106 k., 100/1/47. hrsz. erdő 102 k., ezennel megállapitott kikiáltási árban 1906. évi szeptember hó 29. napján d. e. 9 órájakor Fenyéd községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapittott kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint tlkvi hatóságtól.

Székelyudvarhely, 1906. julius hó 21-én.

Göllner, kir. törvényszéki egyes biró.

Mayer gépgyár Vas- és Fémöntőde Részvénytársaság

Hazai gyártmány! **SZOMBATHELY.** — **BUDAPEST**, Váczi-körut 61. szám. Alapittatott 1850.

Külön: **Malomépitészet. Motor-osztály.**

Mindennemü **Gazdasági gépek gyártása!**

Kitünő munka. Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentve küldetik. **Kedvező feltételek.**

Azonnal szállithatók még: Osborne marokrakó aratógépek. — Fűkaszálók. Cséplőkészletek: 3 PH 22″, 4 PH. 27″, 6 PH. 800 mm., 8 PH. 900 mm., 12 PH. 48″ és minden más gazdasági gépek legujabb és legjobb kivitelben.

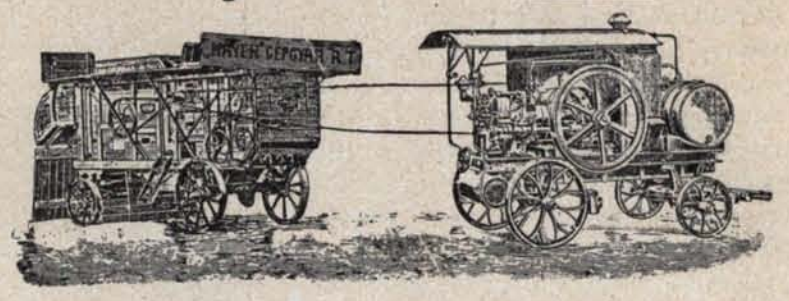

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytárs.

Székelyudvarhelyen a fő-, valamint a Székelykereszturi és okländ fiókintézeteinél

elfogad betéteket

évi 4% kamatoztatás mellett, (a tőkekamatadót az intézet sajátjából fizeti).

Kölcsönöket ad

váltókra évi 7%

betáblázott kötelezvényekre évi 6% kamat és lejáratonként 20 fil. dij mellett (ez idő szerint.)

Bevált sorsjegy- és értékpapir-szelvényeket.

Az igazgatóság.

Szerves anyagoktól mentes!

SZÉKELY KRISTÁLY

KAMILLA-FORRÁS

A **Kárpátok gyöngye.**

Természetes ásvány-**GYÓGYBORVIZ**

Kutkezelőség: Székelyudvarhelyt.

Ezen természetes gyógyborviz a légző és emésztőszervek hurutos bántalmainál, angolkor, csontlágyulás, vese- és hólyag-betegségeknél páratlan gyógyszer. Szabad és kötött szénsavtartalmánál, valamint szerencsés összetételeinél fogva nagy befolyással van az étvágy fokozására és elősegiti az emésztést. — Mint hűsitő és üditő ital, borhoz használva, a legelső a borvizek között.

A „Székely Kristály" a legjobb borviz.

A „Székely Kristály" a legjobb borviz

Szerves anyagoktól mentes!

KORBULY gyógyszerész-féle

„FENYŐ-BORSZESZ"

„Sósborszesz havasi fenyőkivonattal"

tartalmazza a havasi fenyő balzsamdus erejét, s mint ilyen kipróbált jó hatásánál fogva nélkülözhetetlen háziszer, mely ugy külsőleg mint belsőleg használható.

Ugyszintén kitünő háziszer a már igen elterjedt

KORBULY gyógyszerész-féle

„Sósborszesz."

Nagybani főraktár:

Udvarhelyvármegye részére

Gál János Utóda

czégnél

Székelyudvarhelytt.

MAGGI-féle IZESITŐ

nélkül ne együnk levest.

Védjegy: „Horgony!"

A Liniment. Capsici comp.,

a Horgony-Pain-Expeller pótléka

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már több mint 36 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kőszvénynél, csúznál és meghüléseknél bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, a mely a „Horgony" védjegygyel és a Richter czégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben 80 filler, 1 kor. 40 f. és 2 korona és ügyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapesten.

Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz", Prágában. Elisabethstrasse 5 szám. Mindennapi szétküldés.

A hires

ANGYAL-készitmények:

Angyal köszvényszesz (egy üveg elhasználása után biztos hatás) üvegje 2 korona.

Angyal kenőcs (bőrviszketegség, bőrkiütések ellen) tégelye 3 korona.

Angyal fagyszesz (fagydaganatok ellen) üvegje 2 k.

Számtalan hálalevél. — Raktár Ausztria-Magyar ország részére az egyedüli készitő

„ANGYAL"-gyógyszertára, Katvanban.

Postai szétküldés naponta.

Legujabb szabadalom

„LUX" ACETILEN-gáz-fejlesztő készülékek

önálló telepeknek világitására!!

Kezelés nélküli, önmüködő, vizbeeső rendszerü, teljesen veszélytelen fejlesztők.

Villamos berendezések

városok, kastélyok, gyárak, szállodák, malmok- és magán házak világitására és erőátvitelre.

Speciáltás: Önálló telepek (electrogének.)

Motorok: benzin-, gáz stb.-re. Üzembiztos, tartós és kevés kezelést igénylő legolcsóbb **gépek.**

Fejér és Schmiedt

Budapest, Eötvös-tér 2. sz.

A festett padló vizzel mosható!!

A legtartósabb!

A világhirü

kiváló finom és tartós

„EMKE"

szoba padló-lack

kapható:

GERGELY JÁNOS UTÓDA

Tamás Balázs üzletében

Székeludvarhelytt,

hol a legjobb minőségü aradi liszt-, kiváló finom kávé-, füszer-, festék- és egyébb házi czikkek legszolidabb beszerzési forrása.

Gyors szárad!

Tükör fényes és szagtalan!

Valódi ólomzárolt luczerna és heremag. Erfurti vetemény- és virágmagvak.

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemü közönség szives tudomására hozni, hogy üzletemet áthelyeztem az Alsó-piacztérre, a szent Ferenczrendi barátok temploma közelében levő, ujonnan épült

Frölichné-féle helyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemü füszerárukban, rizsek, kávék, tisztitott petroleum, porczellán, üveg, gyermekjáték, diszmüáruk, függő, fali és asztali lámpákban. Aradi lisztekben stb. stb.

Mindig friss füsze áruk tisztán kezelve.

Amidőn kérem a nagyérdemü közönség szives pártfogását, igérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni. — Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY

Ablaküvegezés és képráma-készités.

Nagy raktár Baross, Borszéki és Kászoni vizekben

5 koronáért

küldök egy postacsomag 4 és fél kiló (kb. 50 drb) kevéssé megsérült

pipere-szappant

rózsa, liliomtej, orgona, ibolya, rezeda, jazmin, gyöngyvirágból szépen összeválogatva, a pénz előzetes beküldése esetén v. utanvéttel.

Auffenberg József, Budapest, Bezerédi-u. 3.

Kitünő minőségü és legmagasabb szilárdságu portlandora czementet olcsón ajánl

BRASSOI PORTLAND CEMENTGYÁR

Brassóban **Székelyudvarhelytt** kapható **Rösler és Gábor** uraknál